

ՔՍԱՆԵՐԵՔԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի, կես տարվանը 6 ռուբլ. Առանձին համարները 7 կոպեկով. Թիֆլիսում գրվում են միմյան խմբագրատան մէջ. Մեր հասցեն. Тифлисъ. Редакция «Мшакъ». կամ Tiflis. Rédaction «Mschak». Տ է Լ Է Փ օ Ն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ (բացի կիրակի և տօն օրերէն) Զայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով. Զայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր բառին 2 կոպեկ. Տ է Լ Է Փ օ Ն № 253.

Հ Ի Մ Ն Ա Դ Ի Ր Գ Ր Ի Գ Ո Ր Ա Ր Ծ Ր Ո Ւ Ն Ի

Փետրվարի 24-ին, առաւօտեան 9 ժամին, Թիֆլիսում վախճանվեց ԼԵՒՈՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ԽՕԶԱՅԵԱՆ
Հոգեհանգիստը կը կատարվի այսօր, շաբաթ օր, փետրվարի 25-ին, կէսօրից յետոյ, ժամը 3 1/2-ին, այն բնակարանում, ուր նա վախճանվեց, այն է՝ Մէքայէեան փողոց, № 174: Հոգեհանգիստից յետոյ մարմինը կը տեղափոխվի Վանքի մայր-եկեղեցին: Թաղումը տեղի կունենայ կիրակի օր, փետրվարի 26-ին: 1—1

Թիւրքաց կառավարութիւնը և քննիչ յանձնաժողովը. Մամուլի կարծիքը հայոց հարցի մասին. Մէկտիկայի մամուլը և հայոց հարցը. Ներքին Տեսչութիւնը. խմբագրութեան կողմից. Թագաժողովը Գեորգիաի ձանապարհորդութիւնը. Լեւոն վարդապետ խօսքի մասին. Ով պէտք է կատարէր. Ռուս զորք Լէսկով. Նամակ Արմաւիրից. Ներքին յարկեր. ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Նոր օրինագիծը Գերմանիայում. Նամակ Թիւրքիայից. ՀԵՆԱԳԻՆՆԵՐ. ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ:

Է, որ քննութիւնը բացարձակապէս անկողմնապահ և անաչառ կերպով կատարվի, իսկ թղթակիցները, ձանապարհորդելով Հայաստանում, կարող են սուտ և կեղծ տեղեկութիւններ հաղորդել և մոլորեցնել հասարակաց կարծիքը: Այդ միջոցով կէր Բ. Կրան այս պատասխանը հաղորդել և Լօնդոն և սպասում է հրահանգի:

ԹԻՒՐԿԱՅ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՔՆՆԻՉ ԾԱՆՆԱԳԻՆՆԵՐ

Երբ եւրոպական մեծ պետութիւնների ստիպմամբ Թիւրքիան վերջապէս ստիպվեց համաձայնվել քննիչ յանձնաժողով ուղարկելու Սասուն, եւրոպական մամուլը և Թիւրքիայի մաքրաւեղանի քաղաքականութեան ծանօթ անձինք այն կարծիքը յայտնեցին, որ նա ամեն միջոցներ ձեռք կառնի ճշմարտութիւնը թաղանջելու համար:

Սալիքներում սուլթանի կառավարութիւնը այն մեծ յոյսն էր տածում, թէ եւրոպական պետութիւնները երկար համբարչու չեն կարող մնալ միմեանց հետ՝ քննիչ յանձնաժողով ուղարկելու հարցում, բայց երբ այդ յոյսը չիրականացաւ, նա սկսեց ձգձգել հարցը դանդաղ և անպատասխան անջնջելով:

Երբ այդ պատրուակները ևս ապարդիւն անցան և քննիչ յանձնաժողովը հասաւ Սուշ, Թիւրքաց կառավարութիւնը սկսեց արդէն այնպիսի միջոցներ ձեռք առնել, որոնք նպատակ ունէին անդամալուծել քննիչ յանձնաժողովի եւրոպական պատուիրակները զործուներութիւնը և թոյլ չը տալ, որ ճշմարտութիւնը մերկանայ նրանց առաջ՝ իր բոլոր զարհուրելի կողմերով:

Սակայն Թիւրքաց կառավարութիւնը իր այդ խտուռումն էլ չէ կատարում. ոչ մի եւրոպացի թղթակից մինչև այսօր չէ կարողացել մտնել Թիւրքաց Հայաստան, էլ չենք խօսում Սասունի գաւառը կամ Բիթլիսի վիլայէթը մտնելու մասին: Մի երկու թղթակից, ճշմարտ է, կարողացան հասնել Նիւ Յորք, բայց էլ չուզում մէջ նրանք այնպիսի պայմաններով են շրջապատված, այնքան ծնշված են լրտեսներով և մասնիչներով, որ հազուա կարողանում են իրանց անձը պահպանել, ուր մնաց թէ տեղեկութիւններ հաւաքել հայոց հարցի մասին:

Բ. Կրան այդ տեսակ վարմունքը մեծ գայրոյթ առաջ բերեց Անգլիայում և առհասարակ եւրոպայում: Վիկտորիա թագուհու կառավարութիւնը յանձնեց Կ. Պօլսի իր դեսպան Սըր Վերբլինի դիմումներ անել այդ մասին Բ. Կրան:

Սալիքներում սուլթանի կառավարութիւնը այն մեծ յոյսն էր տածում, թէ եւրոպական պետութիւնները երկար համբարչու չեն կարող մնալ միմեանց հետ՝ քննիչ յանձնաժողով ուղարկելու հարցում, բայց երբ այդ յոյսը չիրականացաւ, նա սկսեց ձգձգել հարցը դանդաղ և անպատասխան անջնջելով:

տեսակ գրուածներին, ուրիշ բանի մասին չէ խօսում, եթէ ոչ Հայաստանի միապետութիւնը դարձած անկախութեան մասին, արևի-ազատամիտ կազմակերպութեան մանրամասնութիւններով: Տեղական իշխանութիւնները քննութիւն են սկսել գտնելու համար այդ պատկիլի հեղինակներին, որոնք, անկասկած, շուտով կը բռնվին:

նում է հետեւեալ խօսքերով. «Ինչ որ կարող է լինել Հայաստանում, դա կախած է ի հարկէ պետութիւնների միջամտութիւնից, բայց հայերը իրանք կատարեալ իրաւամբ կարող են շնորհաւորել իրանց, որ այսպիսի ճնշմամբ մէջ նրանք Կ. Պօլսում պաշտօնական ներկայացուցիչ ունեն իզմիրլեանի նման հայրենասէր և անվիհեր մարդը:»

Բերլինի «Militaerische Politische-Correspondenz» լրագրում տպված է հետեւեալ տեղեկութիւնը. «Եթէ հայոց հարցում բրիտանական կառավարութեան զործուներութեան եղանակի պատճառով դիպումատեղական յարաբերութիւնները չը լայնեցնեն Թիւրքիայի և Մեծ Բրիտանիայի մէջ, դա բացառապէս Կ. Պօլսի առասպ զեսպան Նէլիքովի շնորհիւն էր, որը յայտնեց սուլթանին, թէ Օսմանեան կայսրութեան ամբողջութիւնը Ռուսաստանը և Գրանիան անհրաժեշտ են համարում եւրոպական հաւասարակշռութեան և ընդհանուր խաղաղութեան համար: Կրանից յետոյ սուլթանը, ապացուցանելու համար, թէ դէպի Ռուսաստանը բարեկամարար է տրամադրված, հասկացնել տուց, որ ինքն կը թոյլ տայ առասպ զինուորական նաւերին ազատ կերպով անցնել Կարգանէլովի հէնց որ այդ առիթով պաշտօնական հարցում կը լինի իրան:»

ՄԵԿՍԻԿՈՍԻ ՄԱՄՈՒԼ ԵՒ ՀՈՅՈՑ ՀԱՐՅԸ

Անդր-Ատլանտեան հեռաւոր երկիրներն ևս բախել են հետաքրքրվել հայոց հարցով: Միացեալ Նահանգների մամուլը վաղուց զբաղված է Թիւրքաց հայերի խնդրով. այժմ հերթը հասել է ամերիկեան երկիրների մամուլին: Մէկտիկայում հրատարակվող «Echo du Mexique» լրագիրը մի յօդուած է նուիրել այդ հարցին, որի մէջ յայտնում է իր կարծիքը այն մասին, թէ որն է հայոց հարցը լուծելու ամենագործնական միջոցը:

Կերմանական «Politische Correspondenz» լրագրին Կ. Պօլսից գրում են, որ սուլթանը, ինչպես երևում է, չէ ցանկանում, որ բրիտանական մինիստրութիւնը վարաբերվի դէպի իրան, որպէս մի «quantité negligible»-ին, և այդ պատճառով յանձնարարեց Լօնդոնի Թիւրքաց զեսպանին լորդ Վիմբլըյէի ուշադրութիւնը դարձնել այն հանգամանքի վրա, որ այն խօսքերը, որ թոյլ տուցին իրանց անպիտան մինիստրներից մի քանիսը պարլամենտում, խօսելով Հայաստանի անցքերի մասին, հակասում են սուլթանի միապետական իրաւունքներին:

«Շատերը դիտեն, ասում է լրագիրը, այն դէպքերը, որոնք կատարվեցին Հայաստանում Քիւրդերը, որ մի աւազակարայ և կուլարար ցեղ են, նոր հարստահարութիւններ գործեցին հայերի դէմ, հարստահարութիւններ, որոնք վերջացան անազնի կոտորածներով. հաւատացնում են, որ զոհերի թիւը հասնում է 10.000-ի:»

Կ. Պօլսի մեր թղթակցի հաղորդած այն տեղեկութիւնը, թէ Սասունի դէպքերի առիթով ի նշան սղի Կ. Պօլսի Միացեալ ընկերութիւնները յետաձգեցին նշանակված պարահանդէսը, հաստատում է «Times» լրագրի Կ. Պօլսի թղթակիցը: Պարահանդէսի համար հաւաքված փողերը կը գործադրվեն յօդուած հայոց դպրոցներին:

«Միւս կողմից, Թիւրքիան անընդունակ է պաշտպանելու կարգը և խաղաղութիւնը իր ասիական նահանգներում և բազմաթիւ անգլիական լրագիրներ պահանջում են, որ Եւրոպան միջամտէ այդ գործերում:»

Մանչեստրի «Manchester Guardian» լրագրի փետրվարի 2-ի համարում տպված է մի ընդարձակ յօդուած «Հայոց նոր պատերազմ» վերնագրով, որ նուիրված է իր-միրեանին: Յօդուածագիրը սկզբում խօսում է ընդհանրապէս Պօլսի հայոց պատրիարքների նշանակութեան և իրանց խաղաղադիր մասին, ապա անցնելով իզմիրլեանին, բերում է նրա առաջին ձառը, որ ասացազային ժողովում, կէտ առ կէտ բացարում է նրա բովանդակութիւնը և այդ առիթով կանգ է առնում սահմանադրութեամբ հայերին և պատրիարքին տուած իրաւունքները վրա: Կրանից յետոյ յօդուածը խօսում է իզմիրլեանի մէկը միւսի ետեւից արած զանազան քայլերի վրա, և վերջաց-

«Միւս կողմից, Թիւրքիան անընդունակ է պաշտպանելու կարգը և խաղաղութիւնը իր ասիական նահանգներում և բազմաթիւ անգլիական լրագիրներ պահանջում են, որ Եւրոպան միջամտէ այդ գործերում:»

«Միւս կողմից, Թիւրքիան անընդունակ է պաշտպանելու կարգը և խաղաղութիւնը իր ասիական նահանգներում և բազմաթիւ անգլիական լրագիրներ պահանջում են, որ Եւրոպան միջամտէ այդ գործերում:»

«Միւս կողմից, Թիւրքիան անընդունակ է պաշտպանելու կարգը և խաղաղութիւնը իր ասիական նահանգներում և բազմաթիւ անգլիական լրագիրներ պահանջում են, որ Եւրոպան միջամտէ այդ գործերում:»

«Միւս կողմից, Թիւրքիան անընդունակ է պաշտպանելու կարգը և խաղաղութիւնը իր ասիական նահանգներում և բազմաթիւ անգլիական լրագիրներ պահանջում են, որ Եւրոպան միջամտէ այդ գործերում:»

«Միւս կողմից, Թիւրքիան անընդունակ է պաշտպանելու կարգը և խաղաղութիւնը իր ասիական նահանգներում և բազմաթիւ անգլիական լրագիրներ պահանջում են, որ Եւրոպան միջամտէ այդ գործերում:»

«Միւս կողմից, Թիւրքիան անընդունակ է պաշտպանելու կարգը և խաղաղութիւնը իր ասիական նահանգներում և բազմաթիւ անգլիական լրագիրներ պահանջում են, որ Եւրոպան միջամտէ այդ գործերում:»

«Միւս կողմից, Թիւրքիան անընդունակ է պաշտպանելու կարգը և խաղաղութիւնը իր ասիական նահանգներում և բազմաթիւ անգլիական լրագիրներ պահանջում են, որ Եւրոպան միջամտէ այդ գործերում:»

«Միւս կողմից, Թիւրքիան անընդունակ է պաշտպանելու կարգը և խաղաղութիւնը իր ասիական նահանգներում և բազմաթիւ անգլիական լրագիրներ պահանջում են, որ Եւրոպան միջամտէ այդ գործերում:»

«Միւս կողմից, Թիւրքիան անընդունակ է պաշտպանելու կարգը և խաղաղութիւնը իր ասիական նահանգներում և բազմաթիւ անգլիական լրագիրներ պահանջում են, որ Եւրոպան միջամտէ այդ գործերում:»

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԽՐԱԳՐՈՒԹԱՆ ԿՈՂՄԻՑ

Պարտք ենք համարում վաղորցը յայտնել, որ ան բաժանորդները, որոնք մասնա մաս վճարում բաժանորդագրվելը, պետք է իրանց երկրորդ վճարը հասցնեն խնդրագրով համարի 1-ին:

Սեպտեմբերի 21-ին «Մշակ» ուղարկվելու խնդրում ենք ժամանակին հասցնել բաժանորդագրվելը: Ամերիկայից «Մշակին» բաժանորդ գրվողները անդադար դիմում են մեզ հարցնելով «Մշակին» բաժանորդագրվելու պայմանները: Ի գիտություն արտասահմանի բոլոր բաժանորդներին, հարկաւոր ենք համարում յայտնել, որ «Մշակին» տարեկան գինը, թէ Ռուսաստանում, և թէ արտասահման մի և նոյն է, այն է 10 ռուբլի: Եւրոպայից բաժանորդ գրվողները կարող են ուղարկել 25 Ֆրանկ, իսկ Ամերիկայից բաժանորդ գրվողները 5 դոլլար:

Հասցէն փոխելու պէտք է ան պատճառ ուղարկել 28 կոպէկ կամ չորս հատ 7 կոպէկանոց պոստային մտրկաւ:

ԹԱԳԱՅԱՌԱՆԳ ԶՆԱՐԵՎԻԶԻ ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴՈՒԹԻՒՆԸ

Փետրվարի 21-ին Նորին կայսերական Բարձրութիւն Թագաժառանգ Զնարեւիչ Աբասովանայի ճանապարհ ընկաւ դէպի Ալժիր:

Նորին Բարձրութիւնը, ուղեկցութեամբ կառավարական օգնական կոմս Տատիչէվի, պատուաւոր էլք-բժշկապետ Պոպովի, բժշկապետ Եակովլեւի, ժանդարմների վարչութեան գլխաւոր գնեւորալ Եանկովսկու և ուրիշների, փետրվարի 21-ին, գիշերվա 11 1/2 ժամին Բորժովց ճանապարհ ընկաւ դէպի Բաթում: Դէպի Բաթում տանող ճանապարհը գիշերը լուսաւորված էր խարոյկների կայարանները զարդարված էին դրօշակներով և ծաղկափնկերով:

Առաւօտեան, ի՞նչ կայարանում, Նորին Բարձրութեանը դիմաւորեցին Սիմեոնովիչի արհեստը, զինուորական նախնադպար, ազնուականութեան պարգումատրութիւնները իրանց պարգումատրութիւնները: Զարգացումը և զօրքերը երաժշտական խմբերով: Թագաժառանգ Զնարեւիչը անցաւ զօրքերի առաջ շարքին ուղեկցութեամբ:

Նորին Բարձրութիւնը Բաթում հասաւ ցերեկվա 1 ժամին: Քաղաքը և նաւահանգիստը զարդարված էին դրօշակներով և ծաղկափնկերով: Նորին Բարձրութեանը դիմաւորեցին բազմաթիւ ժողովուրդը (ուրաններ) աղաղակներով, և զօրքերը երաժշտութեամբ: Բերդի կամեղանքը պատուաւոր ընկալողները Ներկայացան իշխանութիւնները և պատգամատրութիւնները: Շոգեմաւի վրա ներկայացաւ հրամանատար իշխան Եսայովսկոյ:

Թագաժառանգ Զնարեւիչը «Պոլիարնայա Զվեզդա» նաւով կէսօրից յետոյ 2 1/2 ժամին ճանապարհ ընկաւ Ալժիրիկա, Ալժիր:

ԼԵՒՈՆ ՎԱՐԻՊԱՅԵՑ ԽՈՉԱՅՆՆԵՐ

Երիտասարդ, համալսարանական դիպլոմով, մեծ մեծ տնտեսները սրտում, ոգևորված գեղեցիկ յայտերով, նա թողեց «աշխարհը», մի կողմ դրեց «այս երկրի բարեկեցութիւնները», հազաւ կրօնաւորի համեստ զգեստ և մտաւ վանք... Ինչ էր սպասում և ինչ դուրս եկաւ. նա ուղտ էր գործել, նա երեւակայում էր, թէ «հայր սուրբ» անունը և կրօնաւորի հաղուստը կը բանան նրա առաջ բոլոր ճանապարհները, կը հարթեն բոլոր խնչդոտները, և մի քանի տարի անցած՝ նա կը տեսնի իր գործի, իր խօսքի, իր ձգտումների արդիւնքը...

Բայց մի քանի տարի անցած՝ այդ բոլորի փոխարէն նա իրան տեսաւ մաճկան անկողնի մէջ, տխուր գերեզմանի դիմաց... Նա չը վարժվեց վանական միջնորդին. վանքը իրան չը հասկացաւ, նա էլ վանականներին, որովհետեւ նա խօսում էր գիտութեան և ժողովրդի անունից:

Եւ ահա հեռու իր շրջանից, հեռու վանքից, հոգևոր եղբայրներից, թիֆլիսի մի յետ ընկած սենեակում, առանց օգնութեան, առանց միջոցների, հիւսիսով վաճառեց իր շրջապատված միւլիայն մի քանի անձնուէր աշակերտներով և ծանօթներով: Նա մեռաւ, հեղանակն ժպտը երեսին...

մի քանի անձնուէր աշակերտներով և ծանօթներով: Նա մեռաւ, հեղանակն ժպտը երեսին...

Երեք օր առաջ մենք տեսանք Լևոն վարդապետին մաճկան անկողնում. նրա դէմքի վրա նկարված էր հիւսիսով ու թիւսով, նա կորցրել էր հաւատը դէպի այն շրջանը, ուր մտաւ լի հաւատով և յայտերով...

Նա մեռաւ շատ երիտասարդ—30 տարեկան: Ինչքան թողեց, անկասկած կը հետաքրքրվեն եկեղեցու հայրերը—Ոչինչ:

Եւ ինչ կարող էր թողնել, երբ վերջին ամիսները նրա պէտքերը և ծախսերը հոգում էին նրա ծանօթները, ընկերները, իսկ ծառայի և հիւանդապահի դերն էլ կատարում էին նախկին աշակերտները...

Այդ բանը շատ քչերը գիտէին: «Մշակին» մի լուրը ցնցեց նրա ընկերներին, և այս երկու օրս զանազան քաղաքներին 200 ռուբլի ստացվեց նրա համար: Դա էր նրա միակ միջոցաւորութիւնը: Վեհափառ կաթողիկոսի և ուղարկել էր 50 ռուբլի: Մասնավորապէս 15 ռուբլ առաջ Լևոն վարդապետը գողովուէր ձեռքով հետեւալ պատասխան է գրել իր Հոգևոր հօրը.

«Ես յիսուն ռուբլին ստացայ Ձեր վեհափառութիւնից մահուան անկողնումս, հաւանական է, զի առատ խնամատրութիւն կուզէք արտայայտել բայց արդէն բազաւոր էի... ինձ խնամում էին աշակերտներս, ընկերներս, ազգականներս զրաւով. պակասութիւն, կարիք չունէի»:

Հայրը խղճով, աղքատ, արժանաւոր մարդկանց կարօտ հոգեբանականութեան շրջանում մի քանի մ արդիկ կային,— և դրանցից մէկն էլ պակասեց:

Խ. Մ.

ՄԻ ԽՈՇՈՐ ԿԱՐԻՔ

Երկրագործութեան նորակազմ միջնորդութիւնը իր բազմաթիւ նախագծերով և ծրագրերով խոստանում է մեծ օգուտներ ապրու Ռուսաստանի արդիւնաբերող ազգաբնակչութեանը: Նոր մեթոդներով րեֆորմներով ամենամիլիարդական կողմը այն է, որ միջնորդութիւնից սպասվող բարիքները տարածվելու են ոչ միայն Ռուսաստանի ներքին նահանգներին վրա, այլ նաև նրա հեռուոր պահանջների վրա, որոնց մէջ են նաև կովկասու Անդրկովկասը:

Լուրջ և ժողովրդի շահերին նուիրված մասուլի պարտքն է իր խորհուրդներով և իր ձեռքի տակ գտնված միջոցներով աշակցել այն բոլոր հաստատութիւններին, որոնք խորհում են ժողովրդի բարօրութեան մասին: Եւ ահա այդ տեսակետից անհրաժեշտ ենք համարում երկրագործութեան միջնորդութեան ուղարկութիւնը հրահրել Անդրկովկասի երկրագործ և անասնապահ ազգաբնակչութեան մի խօշոր կարիքի վրա:

Իր օգնականի մի կովկասցի, որին երբ և իցէ վիճակվել է մինչև անգամ պատահմամբ մի երկրագործ ժողովրդի հետ շփվել, նկատած կը լինի, որ երաշտութիւնից յետոյ երկրագործ ազգաբնակչութեան մեծ վնաս է հասնում բազմաթիւ անասնուէրների հիւանդութիւնները, որոնք մեծ թիւով կորչում են: Եւ այդպիսով խանգարելով գիւղացիների զաւտային պարագլուները, մեծապէս վնասում են նրանց բարեկեցութեանը:

Փորձառու, հմուտ, բարեխիղճ անասնաբույժները, որոնք ժողովրդական աղբյուրի աղաների ժամանակ կարող էին ահագին օգնութիւն հասցնել ազգաբնակչութեանը, հազաւ գիւտ են: Իսկ անասնաբույժ երկրագործ—անասնապահ համար համարեա նոյնքան կարևոր է, որքան մարդկանց բժշկը, որովհետեւ երբ գիւղացու անասնուէրները հիւանդանում են, նա գրկում է աշխատեցող և ապրելու ամենաէական միջոցներից: Մեր երկրում եղած անասնաբույժները այնքան քիչ են թուով և այնքան տղաւ են իրանց անասնաբույժութեան մէջ, որ ժողովուրդը դրանցից, բացի վնասներից, ոչ մի օգուտ չէ տեսնում, ուստի և բնական է, որ նա չէ դիմում դրանց օգնութեանը:

Բազմաթիւ լաւ պատրաստված անասնաբույժների թիւը առաջ և սրտացաւ գործունէութեան վրա, առ զրանց աւելի լայն կիրառական վարձատրութեան միջոցով:

Մենք յուսով ենք, որ կովկասեան Գիւղատնտեսական ընկերութիւնը պարտք կը համարի այս մտքով միջնորդութիւն անել նոր միջնորդութեան առաջ, որով և ընկերութիւնը արտայայտած կը լինի կառավարութեանը Անդրկովկասի գիւղատնտես ազգաբնակչութեան մի շատ կարևոր ցանկութիւնը և կարիքը:

Գիւղատնտես Ա. Աթանասեանց

Ո՛Վ ՊԵՏԻ Ե՛ ԿՍԱՐԷ

«Մշակին» 8-րդ և 11-րդ համարներում տպագրած յօդուածները՝ գիւղերում գիւղական բանակեր բանալու և հարկը հօւժ բերքերով վճարելու մասին, արժանի են լուրջ ուշադրութեան:

Ասկակած, գիւղացու տնտեսական դրութիւնը քայքայվում է ահագին, չը տեսնված ու չը լավատկաններ վճարելով վաշխառուին: Եւ գիւղացին գուցէ պարտք չունենայ, եթէ ծանր տոկոսը չը ճնշէ այդ ահագին բեռի տակ: Բաւական է, որ գիւղացին տասն ռուբլ վերցրել վաշխառուից, մի տարուց յետոյ 15—20 ռուբլ պէտք է վճարէ. տարեկան երեք-չորս անգամ նորագելով մուհակը և 20—30 տոկոս վերադիր անելով, գումարն անուշաք 20 ռուբլու կը հասնի: Այդ փաստ է և հարկ չը կայ վիճարանութեան, իսկ վաշխառուական—պատժական օրէնքը դժուար կարող է այդ բոլորը երևան հանել, որովհետեւ վաշխառու, արդարև, շատ լաւ գիտէ այդ բոլոր թէ՛ յոյսերը միջոցը:

Այո, շատ գեղեցիկ է գիւղական բանակեր հիմնելու և հարկը հօւժ բերքերով վճարելու միտքը: Բայց հարցը սրանումն է, թէ արդեօք ո՞վ պէտք է լինի գիւղացու այժմեան անտեսաբար քայքայող և կազմալուծող դրութեան առաջն առնողը: Ուրիշ խօսքով, ո՞վ պէտք է լինի այդ գեղեցիկ նպատակների իրագործողը, դրանց նախաձեռնողը: Անկասկած, խօսքը տեղական ոյժերի մասին է:

Մենք չունենք գիւղական ինտելիգենցիա. այդ դասակարգի տեղը գիւղում բռնում են ուսուցիչը, քահանան, խօջան, տանուտէրը, վաշխառու. դրանք են գիւղի տէրը: Իրավի, մշակ, խաշնարած, տոււարած գիւղացին բնաւ քաղափար չունի ոչ բանի և ոչ շտեմարանի մասին: Գոթաղաքաբար, դեռ չունենք գիւղական հոգեւորական, որ կարողանայ ինքն ըմբռնել և ժողովրդին հասկացնել գիւղական բանակի կամ գիւղական շտեմարանի նշանակութիւնը:

Ապա ուրեմն ո՞վ պէտք է լինի, կրկնում ենք, այդ նպատակների նախաձեռնողը: Խօջան, տանուտէրը, գիւղի կապիտալիստը: Բայց չէ որ ճէնց դրանք են ներկայացնում մեր ակնարկած վաշխառուների տիպը. ուրեմն ինչպէս կը ցանկան դրանք այդպիսի հիմնարկութիւնների գոյութիւնը... Ուրեմն ուսուցիչը, տարաբարդաբար, նա էլ շատ խախուտ և սամանափակ պայմանների մէջ է ապրում, և կախում ունենալով հոգաբարձու-տէրութիւնից, տանուտէրից և խօջանից ուսուցմանը գոյութեան գործում, չէ կարողանում դեր կատարել այս գործում, մասնաւոր մեծակ է, անգոր է...

Ո՞վ է պէտք, որ կարողանայ դիմադրել այդ հոսանքին, անվախ, աներկիւղ կերպով մաքառել վաշխառուական շարժումները դէմ և յարթել տէր-տէրների, խօջանների և տանուտէրների աղբեցութեանը: Եւ այդ ոյժը մենք տեսնում ենք միակ և միայն այն երիտասարդութեան մէջ, որը գիւղական տնակից դուրս գալով, քաղաքում կրթութիւն է ստանում և այնտեղ նստում, առանց նախելու դէպի յետ, դէպի իր հայրենի գիւղը, որտեղ սպասում է նրան անասնապահութիւն, մեղրաբուծութիւն, կաթնատնտեսութիւն, չերամպագանութիւն, տնայնագործութիւն, երկրագործութիւն և այլն և այլն, և որոնց ասպարէզը գիւղում աւելի ազատ է և աւելի լուրջ:

Ահա այդ ահագին ոյժը, նոր ոգով, նոր գաղափարով գիւղական հասարակութիւն կազմելով, կարող է ունենալ ո՞ գիւղական բանակեր և

ժողովրդական շտեմարաններ, որից յետոյ նաև բարեկեցացող գիւղական ժողովուրդը:

Ահա այս մասին պէտք է մտածել...

ՌՈՒՍ ԳՐՈՂ ԼԵՍՎՈՎ

Հեռագիրը հարողեց, որ Պետերբուրգում մեռաւ ուսու բելլեթրիստ Ն. Լէսկով:

Հանգուցեալ գրողը յայտնի էր՝ ուսու հոգևորականների կեանքից վերցրած բազմաթիւ նկարագրութիւններով և պատկերներով: Նա լաւ ծանօթ էր այդ կեանքին, և ճշգրտութեամբ ներկայացնում էր այդ կեանքը իր գրածներում: Հասարակութիւնը, բարձր քննադատելով նրա դիտող ընդունակութիւնը և գեղարուեստական ձիրքը, կարգում էր նրա գրածները հաճութեամբ, թէ և շատ անգամ անբաւական էր մնում այն տեսլանքներին, որ նա մտցնում էր իր հերոսների խօսքերի և արարքների մէջ: Ինչպէս ուսուց շատ գրողներ, նա էլ իր կեանքի միջոցում փոխեց իր նախկին ուղղութիւնը:

Լէսկովը իրան շատ համեստ էր պահում, փախուցում էր ցոյցերից, յօրեկաններից և իր կտակումն էլ խնդրում է չը թաղել իրան չը կերպով, այլ համեստ, չը կարող էր դադարել վրա ճառեր, չը զննէր դասինայ պատկեր, և գերեզմանի վրա կանգնեցնել միմիայն մի հասարակ փայտէ խաչ:

Նա մեռաւ 64 տարեկան հասակում: Լէսկովի գրածները իր և ոչ մէկը հայրեն չէ թարգմանված:

ՆԱՄԱԿ ԱՐՄԱՆԻՐՑ

Փետրվարի 21-ին, ինչպէս արդէն ձեռնադրվեց, ամենայն հայոց կաթողիկոսը հասաւ Արմաւիր: Առաւօտեան ժամը 8-ից ահագին բազմութիւն սկսեց հաւաքվել եղբ. Տարասովների տան առաջ, որտեղ պատրաստված էր ընկալան կաթողիկոսի համար, եկեղեցու բազում և երկաթուղու կայարանում: Իստուկները փակված էին: Ժամը 10-ին եկեղեցու զանգակները աւետիցին կաթողիկոսի գալուստը: Երբ դնացը կանգ առաւ, անմիջապէս Արմաւիրի հայ հասարակութիւնը մատուցեց այդ ու հայ թանգազին ախտէ վրա, ապա տեղական իշխանութեան ներկայացուցիչը շնորհաւորեց վեհափառի մուտքը Արմաւիր գիւղը:

Կայարանից վեհափառը նստեց առաջուց պատրաստած կառքի մէջ, որ լծված էր վեց ձիով, գնաց հայոց եկեղեցին, իսկ եկեղեցուց գնաց իր համար պատրաստված ընկալաները: Հանապարհին մի քանի տեղ լուսանկարները նկարեցին վեհափառի և բազմութեան պատկերը: Տարասովների տան առաջ մինչև երկույ մեծ ժողովուրդ էր կանգնած: Մի քանի ժամանակից յետոյ, վեհափառը պատուհանից օրհնեց «Էկեցցէ» գոչող ժողովրդին:

Երկույնեան մեծ փողոցը լուսաւորված էր: Լուսաւորված էր նոյնպէս թէ եկեղեցու բազը և թէ Տարասովների տունը:

Ամենայն հայոց կաթողիկոսը այստեղից գնալու է Նոր-Նախիջևան: Վաղիկավազի հայ հասարակութեան կողմից եկել էին խնդրելու, որ կաթողիկոսը գնայ վաղիկավազ, բայց յայտնի չէ կերթայ թէ ոչ:

Խ. Տ.-Ց.

ՆԻՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մուշից հեռագրում են. «Եւրոպական ընդիշ յանձնաժողովը վերջնականապէս դադարեցրեց թիւրքաց իշխանութիւնների գործողութիւնները: Ընտրութիւնը, որովհետեւ այն հարցը, թէ ուր պատասխանատու համարել կորտրածի համար, մնաց անորոշ: Մահմետական ազգաբնակչութեան ֆանատիկութիւնը սաստիկ գործած է օտար դիւրեզմանները գնալուց յետոյ: Վանի, Բիթլիսի Մուշի և Էրզրումի ջրիտանտաններին նոր կոտորած է սպանում»:

Մեր բաժանորդներից շատերը կարգաւով «Մշակին» մէջ յայտարարութիւն, թէ դուրս է եկել մի որ և է գրքը, կամ վաճառվում է որ և է պատկեր, սխալմամբ կարծում են, թէ այդ բոլորը խնդրատանն է վաճառվում, և անդադար դիմում են մեզ և փող ուղարկելով խնդրում են:

խոսել և զերեզմանի վրա, բայց փայտէ խաչից, ոչինչ ուրիշ արձան չը դնել:

«Петербург. Вѣд.» լրագիրը լսել է, որ մտադրութիւն կայ երկաթուղիական ծառայութիւն մանկ ցանկացողներին համար ընտելութիւն նշանակել հետեւեալ առարկաներից: Երթեկութեան կանոններ, հեռագրական ծառայութիւն և փոխադրական վճարների քանակութեան որոշելը: Վերաքննութիւն թույլ է արժում վերոյիշեալ առարկաներից մէկից:

ՀՈՒՄ, 21 փետրվարի: Սան-Քէտից հաղորդում են, Մեծ Իշխան Ալեքսեյ Միխայլովիչի մարմնի փոխադրութիւնը նշանակված է չորեքշաբթի Ձինտրական պատիւներով առաջ համար տեղական բերքագան զորքի վեց վաշտին կը միանան հետեւեալ զորքի մի բաժանիւն և մի պատգամաւորութիւն: Բաղկացած զենուկեան զորաբաժնի հրամանատար զենեարից, մի զենեար մայորից և 12 ընտար-օֆիցերներով: Նոյն նպատակով Սան-Քէտից զորք սկսան Իտալիայի երկը զորահալիչը նաեւ: Հանգուցեալ Մեծ Իշխանի մարմնի մօտ պահ-նակախումբ է կանգնած ուսաց Բոկասան, չորեքշաբթի: Մարմինը կը փոխադրվի երկաթուղու կայարանը վեց ձի լծած կառքով: Մարմնի փոխադրութեան տխուր հանդէսին կը մասնակցեն իտալական ցամաքային և ծովային օֆիցերները:

Պատը ընդունեց այսօր ուսաց զենացան Ա. Իվոզովսկու, որը չորեքշաբթի նրան պատական գանձ բարձրանալու տարեկարծը:

ԲԵՐԼԻՆ, 22 փետրվարի: Կայսրը ճանապարհ ընկաւ Վիլհելմովսկէն, որտեղից կերթայ Հէլ-զոլանդ կղզին:

ԼՈՒՊՕՆ, 22 փետրվարի: Զօն Մորէյ առաջարկեց համայնքներ ժողովին սկսել այն բոլոր առաջին ընթացիկութիւնը, որով մի քանի փոփոխութիւններ են մտնում: Իրանդիայի հողային օրէնքների մէջ: Բիրլը նպատակ ունի բարեփոխել ֆերմերների զանազոր պայմանները, կրճատել նրանց ժամանակակիցը, քարտուղ ֆերմերներին կրկին ընակեցնել իրանց նախկին հողաբաժնիների վրա, ընակեցնել պարտաւորական չէ հողատերերի համար: Մորէյի առաջարկութիւնն ընդունվեց:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԿ, 23 փետրվարի: Ինֆուէնցան այժմ սաստիկ տարածված է մայրաքաղաքում, և շատ քանակ ստամոքսային խանգարումներ են տեսիլ ունենում: Ձրուկութեան հիւանդանոցը լրացված է հիւանդներով: Երկ ինֆուէնցայից հիւանդացան արգարաւատութեան միջոցով Մուրա-վիլով և քաղաքային Բաուսի Բոժնով, և նոյնպէս հաշտարար դատարաններից մեծ մասը:

Այսօր տեղի ունեցաւ Լէսկովի թաղումը վոյ-կոյս զերեզմանոցում, ուր նրա համար զերեզման էր պատրաստված «Լիտերատուրնի-մուսկի» անուանված սեղուկ, Կոբլովսկովի և Նալոսնի զերեզմանների մէջ: Լեզուները: Հանգուցեալի կամքի համաձայն, ոչինչ յայտարարութիւններ հոգեհանգստան մասին չը կային, այլ պատճառով հնգանգուցեալներին ներկայ էին լինում միայն աղ-դակները, բարեկամները և հանգուցեալի մօտիկ ծանօթները: Մարմինը դրված է գրասեղանի վրա, որի վրա Լէսկով աշխատում էր մինչև վերջին օրերը, ոտները մօտ դրված է վարդերից մի անաղին պսակ, որպէս և հարսից: Կրծքի վրա հին ուկի լսալ: Գէճը շատ փոխվել է:

«Петербург. Листок» լրագիրը հաղորդում է, որ ներքին գործերի մինիստրութիւնը սահմանափակող կանոնների մի նախագիծ մշակելու ուրիշ աշխատանքով առևտուր անդնդների դէմ, որը արտա-յայտվում է բանտերներին վարձելու ձևով:

ՊԱՐԻՅ, 22 փետրվարի: Լուրեր են պատում, որոնք տարածված են Կուրուրներում և դեռ չեն ստուգված էշավայի գործակալութեան մի-ջոցով, որ Վիլհելմ կայսրը իբր թէ, ցանկութիւն յայտնեց, Հիւսիսային ջրանցքի բանալու տօնա-խմբութեանը ֆրանսիական մասնակցութեան առ-թով, այդ հանդէսը յետագիցի 8 կամ 9 օրով-որպէս դի տօնախմբութեան օրը չընկնի Վատեր-լոսի պատերազմի տարեկարծի օրվայ հետ:

ՎԻԵՆԱ, 22 փետրվարի: «Neuer Wiener Ta-geblatt» լրագիրն Բէլգրադից հեռագրում են: «Ուղղափառ միտքային թիւրքաց մութեան ար-քի ձեռքով հասցրած վերադարձի պատճառով, Բիտոլիական վիլայէտի բերատունեայ համայնքները սուլթանին և Նէիլովին հեռագիրներ ուղարկե-ցին՝ բողոքելով մի այլաբար ընդ գործողութեան դէմ:

ՄԻՒՆ, 22 փետրվարի: Վատիկանում տեղի ունեցած խորհրդակցութեան ժամանակ, կարգա-վեցին աւստրիական սօցիալիստների նամակները, որոնք պապի օրհնութիւնն էին խնդրում: Պապը այդ առիթով ասեց, Համակրում եմ սօցիալական րէֆորմներին: Մերթում եմ ցեղական թշնամու-թիւնը:

ՍՕՅԻՍ, 23 փետրվարի: Կառավարութեան ցան-կութեանը, Յանկովի կողմնակից պատգամաւորնե-րը՝ Սալով, Վոյնչի, Բէլոյ-Ջորտիում ընտրողա-կան բիրտի նախկին նախագահ Սինիով և Չլա-կով դատի են նշխարված՝ յօդուա Յանկովի ընտ-րութեան վարած եռանդու ազդեցության համար և այն բողոքի համար, որ նրանք տուեցին ընտ-րութիւնների մէջ զորքերի և սօցիալիստների մի-ջամտութեան դէմ: Այդ բողոք պատգամաւորները մեղադրվում են պետական իշխանութեան դէմ սկսած ապօրոգիութեան համար, որը պատժվում է մահով: Մեղադրողները բանադրված են:

ՄԱՌԻՒ, 23 փետրվարի: Հաւատարմութեան նր Մարտիկեց-կամպոս կուրայի նահանգապետ է նը-շանակվում:

ԼՕՆԳՕՆ, 23 փետրվարի: Պէկինից «Times»-ի ստացած տեղեկութիւնների համաձայն, Լի-Պու-Չանգի հաւատարմութիւնը Եպոսիան բաւարար է գտել:

Չինաստանի զանազան մասերում խռովութիւն-ներն աւելանում են: Հան-Տուեց նահանգում զենե-րալ Վօ, որը փորձ էր անում սղարակցել կո-րպատմները, զիտաուեց իր սեփական զինուոր-ների ձևաքով:

Հուտայի Նեիհոմայից, «Երրորդ եպոսական զորաբաժնի» առանց զինադրութեան զբաւեց Ան-խոնգ Տէնգ, մի քաղաք, որ գտնվում է Մուկէնի ճանապարհի վրա:

ԻՄՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ՅԱՅՆՈՒՄ Է

ԵՐԵՒԱՆ, Յ, Յ. Մ. Համաձայն ձեր ցանկութեան, «Մշակի» ձեր օրինակը ուղարկվում է Նոր-Բա-յազէտի հայոց զարդերն: Եւ ուղարկվում է հէնց այն օրից, երբ ձեր նամակը ստացանք: Ուրեմն ինչի մասին է խօսքը:

ՄՍՍՎՍ. Յ. Գ. Չեր պատասխանը «Մշակի» մէջ տպագրելը անյարմար ենք գտնում: Նեղու-թիւն կրեցէք կարգադրել, որ յօդուածը վերցնեն: ԹԱՌԻԹ. Արամեան ընթերցարան. «Մշակը» յունվարի 1-ից ուղարկվեց ձեզ: Միայն մի քանի համարներ պահաս են, որովհետեւ սպաւածված են:

ԲԵՆԱՐԱՐԱՅԱՅ. Ա. Գոչարեան. «Մշակի» բո-լոր համարները կանոնաւոր ուղարկվում են ձեզ: Եթէ պօսաք ուշ է հասցնում, կրկնում ենք, դրա դէմ մենք ոչինչ չենք կարող անել: Եթէ ու-նեք մի աւելի յարմար հասցէ, զրեցէք մեզ, և այդ հասցէով կուղարկենք: Չեր ուղարկած փո-ղի հաչիւր տպված է «Մշակի» № 12-ի մէջ: Բա-րեհանցեց ստուգել:

ԻՄՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ՅԱՅՆՈՒՄ Է

Իմբաղիր՝ ԱՆԻՔՍԱՆԻՐ ԲԱՆԱՆԹԱՐ Հրատարակիչ՝ Մ. ՄԵՒԻՐ-ԱՂԱՄԱՆԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԳԱՆՈՑ

Բ. ՆԱԻՍԱՐԳԵԱՆԻ (կուկիա, վօրօցողի արձանի հանդէպ)

Հիւանդներին ընդունում են ամեն օր, բացի կիրակի օրերից:

ԱՌԱԹՏԵՐԸ

Բ. Ա. ՆԱԻՍԱՐԳԵԱՆ—11—12 փ. վերադու-ժութեան, սիֆիլիս և վնասակա հիւանդու-թիւնների:

Գ. Գ. ՉԻԿՈՎԱՆԻ—9—10 փ. աչքի և նեար-դային:

Կ. Գ. ԲՈՒԿՈՎՍԿԻ—10—11 փ. ներքին, երե-խանների և կանանց:

Կին-բժիշկ ՏՈՒՐՈՎԻԹ—11—12 փ. կանանց:

Ի. Յ. ՊՐՕՏԱՍԵՒԻԹ—11—1 փ. ակնաչի, կո-կորդի, թիթի և կրծքի:

Ա. Պ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ—1—1 1/2 ներքին և երե-խայց:

ԵՐԵՎՈՆԵՐԸ

Ա. Գ. ԳՈՒՐԿՈ—6—7 փ. Սիֆիլիսի, մէզի և սեռական օրգանների:

Բ. Ա. ՆԱԻՍԱՐԳԵԱՆ—7—7 1/2 փ.

Ի. Ե. ՅՐԱՆՅՈՒՍ—7—7 1/2 ակնաչի, կոկորդի, թիթի և նեարդային: Երկուշաբթի, չորեքշաբ-թի և ուրբաթ:

Ա. Գ. ԳՈՒՐԿՈ ընթացիկ և խոչընդոցական հետազոտութիւններ է անում մէզի, խիւի, ա-րեան, կաթի և այլն:

Վճար 50 կ.: Համախորհրդի (կոնսիլիումի) 7 օպերացիայի համար առանձին: Հիւանդանոցը ընդունում են և ԳԻՇԵՐՈՒԿ ՀԻՒԱՆԻՆԵՐ:

Հիւանդանոցի վերատեսուչ՝ ԲՇԿԿԱԿԵԱՆ ՆԱԻՍԱՐԳԵԱՆ: (№ 72)

Ի նկատի ունենալով թէ օրբան օգտա-կար է ընթերցանութիւնը տարածել աշ-կերտների մէջ, ԽԱՆՔԵՆԻՒ աւանի հօգաբար-ձութիւնը մտադրեց հիմնել մի փոքրիկ ԳՐԱԳԱՐԱՆ, սակայն չուներաւով դրա հա-մար առանձին գուժար, զիմում է հայ հե-ղինակներին ու թարգմանիչներին, որ ի-րանց զրեքից մի-մի օրինակ նուիրեն մեր դպրոցի նորակազմ գրադարանին:

Նուէրներ կարելի է ուղարկել այս հաս-ցէով՝ Черезъ Шушу, въ урочище Ханъ-Кенди. Аракему Кочарянцу. (№ 13) 4—4

Յանքերը կարտահարութիւնից փոխադարձ ապահովութեան ընկերութեան վար-չութիւնը պատիւ ունի յայտնել ի գիտութիւն ընդհանուրի, որ 1895 թ. փետրվարի 1-ին տեղի ունեցաւ խաղողի այգիների, ծխախոտի, դայուկի և ուրիշ յատուկ կուլտու-րայի բոյսերի II կարգի ապահովացումը ամեն տեղ:

Վարչութեան անդամներ } Ն. Յիրկուսով
Գրեկտորներ } Գ. Նասինսկի
Իշխ. Ֆ. Ուրուսով

Կառավարիչ Վ. Տարգոնսկի

Ընկերութեան տեսուչ պ. Պավել Միխայլովիչ Օկուլիչի Մոսկվա գնալու պատճառով, բոլոր տե-ղեկութիւնները տալիս է պ. Վաղանիս Գալիցովիչ Կալանիսով առաջման պէս Սեվէրայա հա-մարներում, № 25, 12-ից մինչև ցերեկվայ 2 փար:

Կառավարիչ Վ. Տարգոնսկի (№ 23) 1—3

Կ Ի Ր

Բուժայիտի ամենայաւ տեսակը, ուղարկվում է վագոններով: Պատւէրները ընդուն-վում են Թիֆլիսում: Կիմել Բոլշայա-Վօրօվօյայա, № 24, տ. Կալանիչի, ինժեներ Լեալ-դանսկիին, Բուժայիտում—Գուստալ Գալիցովիչ Մոլէվսկիին: (Շ. № 23) 1—3

ԵՐԼԱՆԵԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԻ ՎՐԱ, ՏԷՐ-ԱՍԱՏՈՐՈՎԻ ԿԱՆՈՒՐ, ԲԱՅՎԱԾ Ե ԳԵՂԱՐՈՒԵՏՏԱԿԱՆ ՊԱՏԿԵՐԱՀԱՆԳԻՍ

Նկարիչ Գաղար ԱՐՏԱՋԵԱՆԻ՝ մասնակցութեամբ նկարչներ ԲԱՇԻՆՋԱՂԱՆԻ, ԳԱՐԱՆԵՎԻ, ՋԱՆԿՈՎՍԿԻ, ԿՈՂՁԻՆԻ, ՊԱՐԱՐԵՎՈՎԻ, ՇԱՄՇԻՆԵԱՆԻ, քանդակագործ ԽՕ-ԴՕՐՈՎԻԻԻ և այլոց:

Պատկերահանդէսը բաց է առաւօտեան 10 փարից մինչև երեկոյան 6-ը:

ՄՈՒՏՔԸ արժէ 30 կ., աշակերտների համար 15 կ., մուտքի մի մասը յատկացրած է Թիֆլիսի զեղարուեստական դպրոցին: (№ 21) 2—5

ԿՈՎԱՍԻ ՀԱՅՈՑ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ խորհուրդը յայտնում է ի զի-տութիւն ընկերութեան անդամների, որ ամսիս 26-ին, կիրակի, երեկոյան փարը 7-ին, դրամայի դահլիճում նշանակված է ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻ շարունակու-թիւնը: (№ 22) 2—2

Ի. Ա. ԲՐՕՆ ՖՕՆ ԲՐԵՆՆԷՐ

Յանձն է աւանում ՀԱՇԻԱՊԱՀԱԿԱՆ, ԳՐԱՆԵՆԱԿԻ և ԱՌԵՏՐԱԿԱՆ ՄԱՏԱՆՆԵՐ պահելու գործը արողը տարվայ ընթացքում, ուսերէն, ֆրանսերէն, գերմաներէն, հայերէն և ուրիշ լեզուներով, ստուգում է զանազան առարկան և արդիւարեան հաստատու-թիւնների հաչիւնը և մատնաները, ընում, փակում, բանում, և կազմում է առևտ-րական մատեաններ, ընդունում է առևտրական մատեանների զանազան թիւրիմացու-թիւնների քննութիւնը և բացատրութիւնը:

Այն ան ձինք, որոնք չուներն հաչւապահներ, բայց ցանկանում են ունենալ կանոնաւոր հաչւապահութիւն, կարող են ունենալ ձեռք ՏԵՂԵ-ԿՈՒԹԻՆՆԵՐ ԻՄԱՆՅ ԳՈՐԾՆԵՐԻ ԸՆԹԱՅՔԻ ՄԱՍԻՆ ԵՒ ԿԱՆՕՆԱԻՐ ՄԱՏԱՆՆԵՐ: Մա-տեաններ պահելու համար վերցվում է տարեկան 100 ռուբլի և աւելի: Հասցէն Էլիզաբեթ-ՍԿԱՅ, № 25, օտարկանական վարչութեան վերին յարկում:

Ուսացանում է: ՀԱՇԻԱՊԱՀԱԿԱՆ ԸՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՐԱԳԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Վճար } Հաչւապահութեան ամբողջ կուրսի համար (2—3 ամիս) 40 ՐՈՒԲԼԻ
} Արագագրութեան տեսական կուրսի համար (2 ամիս) 50 ՐՈՒԲԼԻ
Պարագ մուշքներ չընում են ամեն օր, երկու ժամկայ ընթացքում: Առ-ջաղէմ պարագմուշքների համար ՎԱՅԱԿԱՆՆԵՐ ընթացիկ դրեկտորից և ուրիշ անձերից: (№ 16) (2) 49—100

Նոյնները 20-ից ստացվիլ է Պատեօրի սիստեմով պատրաստած ԲՐՈՒՍԱՅԻ ԲՕԺՈ-ժԻ ՍՊԻՏԱԿ ՏԵՍԱԿԻ ՍԵՐՄԸ, որ արդէն անցեալ տարիներից յայտնի է կովկասում և Պարսկաստանում իր յատկութիւններով և սուած առատ բերքով:

Սերմը ստացված է ուղղակի յայտնի «Էկոնոմիստ» Ֆիլիմայից:

Գնել ցանկացողները կարող են դիմել՝ ԲԱՌՈՒՄ, ԹԻՖԼԻՅ, ԲԱԳՈՒ, ԵՂԵ. Մնացակա-նաններին, իսկ ՆՈՒԹԻ՝ Աղայ Մուսայ Մահմեդովին:

Այս հասցէով, Բր. Миацакянцъ, Ватумъ կամ Тифлисъ կամ Баку. (№ 136) 25—25

ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆՈՒ ԹԻԻՐԲԱՑ ՀԱՅԵՐԻ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԳԻՆԸ 20 ԿՈՒԷԿ

Թիֆլիսում կաճառվում է «Մշակի» լամբարտանը, նոյնպէս և Կօրցօյայա փո-ղոցի վրա հետեւեալ խանութներում՝ Եփրեմ Ծատուրեանի լամպաների մաղաղիւում և Տէր-Յովսէփեանի ծխախոտի խանութում: (№ 143)

ԿԱԿԱՐ ԲԼՕՕԿԷՐ

ՍՆԵԴԱՐԱՐ ԽՄԻՉՔ (գլխաւոր պահաւոր Ռուսաստանի համար «ՆԱՎԱ» Ֆիլիմայի մէջ. (С.-Петербургъ, Большая Морская, 38). Մտնում է կօրցօյա և զեղային ապրանքների բոլոր լաւ մաղաղիւներում 1/1, 1/2, 1/4 և 1/8 կիլոգրամանոց թիթիկեայ տուփերի մէջ: (GRAND PRIX) Բարձրագոյն պարգև Անտիէրպէնի համաշխարհային ցուցա-հանդիսում 1894 թ.ին: (№ 151) 12—50